CZĘŚĆ XLIV — № 92. ROK 22 — (1851.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we WTORKI i PIĄTKI. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, lub do Expedycyi Gazet Petersburskiego Poczamtu, nadto we wszystkich Pocztowych urzędach w Cesarstwie i Królestwie.

Cena: ROCZNA w Rossyi z pocztą, a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 15 rubli. PÓŁROCZNA 8 rubli srebrem.

WTOREK, 27 Listopada. / 9 Grudnia.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

PETERSBURG, 26 Listopada. / 8 Grudnia.

Przez Rozkaz dzienny Cesarski w Wydziale Wojskowości, z dnia 16 Listopada, Gubernator Cywilny Orenburgski, Rzeczywisty Radzca Stanu *Bałkaszyn*, przemianowany zostaje na Jenerał-majora, ze starszeństwem, na zasadzie Najłaskawszego Manifestu z dnia 18 Lutego 1762 roku, zaliczony oraz do jazdy i mianowany Dowodzącym Baszkiro-Meszczerakskiém Wojskiem.

— Przez takiż Rozkaz dzienny w Wydziale służby Cywilno-wojskowej, z dnia 18 Listopada, Zasłużony Professor Cesarskiej Medyczno-Chirurgicznej Akademii, Rzeczywisty Radzca Stanu *Eichwald*, zostaje uwolniony od obowiązków Professora tej Akademii.

— Przez Rozkaz dzienny Cesarski w Wydziale służby Cywilnej, z dnia 16 Listopada, w Królestwie Polskiém otrzymują rangi: Sekretarza Kollegialnego, Aplikanci Sądowi przy Trybunale Cywilnym w Warszawie *Fitkał*, *Fejlert*, *Tydelski*, *Lilpop* i pełniący obowiązki Młodszego Pomocnika Dyrektora Warszawskiego Astronomicznego Obserwatorium i Nauczyciela Szkoły Rabinów w Warszawie *Bierkiewicz* — wszyscy pięciu ze stopnia Kandydata Uniwersytetu; Sekretarza Gubernijalnego, Pisarze Sądów Poprawczych: Warszawskiego *Budzyński* i Sandomirskiego *Giełowicz*, Podpisarz Sądu Pokoju w Łomży *Wajcht*, Aplikanci Sądowi przy Trybunale Cywilnym w Warszawie *Ditrich* i *Syroczyński*, i pełniący obowiązki Nauczyciela Szkoły powiatowej Mławskiej *Bocheński* — wszyscy sześciu ze stopnia Rzeczywistego Studenta Uniwersytetu; — Mianowani: Wołyńskiej Izby Dóbr Państwa Pomocnik Buchhaltera *Paszyński* Buchhalterem tejże Izby, i Pomocnik Naczelnika Stołu *Pieńkowski* Sekretarzem Zarządu okręgowego Rówieńskiego; — Przyjęci zostają do służby: Rzeczywiści Studenci Cesarskich Uniwersytetów: Moskiewskiego *Mrajski 1* na Nauczyciela Gymnazyum Grodzieńskiego, i Charkowskiego *Starczewski* na Nauczyciela Wileńskiej Skarbowej Żydowskiej Szkoły; uwolniony w 1851 roku z pułku pieszego Tobolskiego z rangą Kapitana *Nikolenko 2* na Dozorcę wspólnych kwater uczniów Gymnazyum Kamieniec-podolskiego, z przemianowaniem na Sekretarza Kollegialnego, i dymissyonowany Sekretarz Kollegialny *Malherb* na Nauczyciela Kijowsko-peczerskiej powiatowej szlacheckiej Szkoły; — Otrzymuje dymissyą od służby, dla słabości zdrowia: Urzędnik Kancellaryi Kuratora Okręgu Naukowego Kijowskiego, Sekretarz Gubernijalny *Kuczalski*; — Wykreśleni ze spisów zmarli: Sędzia Sądu powiatowego Mozyrskiego *Piasecki*, Urzędnik Kancellaryi takiegoż Sądu Włodzimirskiego (gub. Wołyńskiej) Sekretarz Gubernijalny *Kawecki* i Dozorca okręgowy powiatu Berdyczewskiego, dymissyonowany Porucznik *Isajewicz*.

— N. Cesarz rozkazał ponowić zalecenie, iżby pozwolenia na otwieranie czy to publicznych czy prywatnych dobroczynnych zakładów nie wprzód były dawane aż będzie zapewniony fundusz dostateczny na ich utrzymanie, nie spuszczając się przy urządzaniu podobnych zakładów na loterye i inne przypadkowe i niepewne dochody, a także iżby zakłady te nie rozszerzały obrębu swoich czynności, dopóki nie będą miały odpowiednych ku temu środków.

— N. Cesarz rozkazał, aby Rada Główna Szkolnych dla płci żeńskiej Zakładów wzięła pod swoje zawiadowanie mający się otworzyć w Orle Alexandryński Instytut Szlachcianek, na który szlachta gubernii Orłowskiej uchwaliła złożyć kapitał w ilości dwóchset dwódziestu tysięcy rubli srebrnych.

— Podług gazety Senatu, d. 8 Stycznia 1852 ma się odbywać w Rządzącym Senacie licytacya dzierżawy czarko-

wej przedaży trunków Grodzieńskiej, Słuckiej, Białostockiej, Brzeskiej, Salnickiej (Podolskiej gub.), Nowoalexandrowskiej i Wilkomirskiej (Kowieńskiej gub.), Sokolskiej (Grodzieńskiej gub.), tudzież Nowogródzkiej (Mińskiej gub.).

— Czytamy w zeszycie Listopadowym Dziennika Ministerstwa Narodowego Oświecenia, iż Akademik, Rzeczywisty Radzca Stanu *Dawydow*, zatwierdzony został Prezesem w Oddziale Rossyjskiego Języka i Literatury Cesarskiej Akademii Nauk.

Ukazy Rządzącego Senatu.

5 Września. O zezwoleniu N. Cesarza, aby żona uwolnionego od służby majora *Dalmer*, mogła zapisać mężowi swemu dożywocie na spadkowym swym majątku, położonym w Chersońskiej gubernii.

15 tegoż m. Z ogłoszeniem rozkazu N. Cesarza, iż w razie gdy włościanin Dóbr Państwa, mający dany z Ministerstwa list pochwalny, okaże się winnym wykroczenia pociągającego za sobą karę cielesną, należy od niego odbierać list pochwalny i wykreślać z xięgi poczestnej, nie karząc na ciele za pierwsze tego rodzaju wykroczenie.

17 tegoż m. Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. Cesarza przełożenia Jeneralnego Audytoryatu, o karaniu osób zanoszących bezzasadne skargi na decyzye Rady Wojennej, Audytoryatu Jeneralnego lub Ministra Wojny, tudzież niechcących dawać zobowiązanie na piśmie iż nie będą wznawiały prośb, na które już nie raz odebrały odmówną odpowiedź.

24 tegoż m. Z ogłoszeniem traktatu handlu i żeglugi, zawartego na lat ośm między N. Cesarzem a N. Królową Portugalską w Lizbonie 16 (28) Lutego b. r.

30 Października. Z ogłoszeniem o otrzymanym w Senacie exemplarzu Dalszego Ciągu Układu Praw (XV Продолженіе Общаго Свода Законовъ), w dwóch częściach, z których pierwsza zawiera postanowienia zapadłe w 1850 roku, a druga postanowienia od 1 Stycznia do 15 Lipca bieżącego roku. — W ukazie tym powiedziano, iż niezależnie od rozesłania exemplarzy tego Dalszego Ciągu, Drugi Oddział Przybocznej J. C. Mości Kancellaryi, stosownie do osobnego rozkazu N. Pana, rozeszle do Naczelników gubernij, do Marszałków Szlachty i do Miejskich Rad i Ratuszów po kilka exemplarzy przedrukowanej oddzielnie Ustawy o Ziemskich powinnościach, a to w celu ułatwienia wstępnych rozrządzeń ku wprowadzeniu tej ustawy w należyte wykonanie.

O ostatecznej przedaży duplikatów z Cesarskiej *Publicznej Biblioteki.*

Przedaż duplikatów Cesarskiej Publicznej Biblioteki została wstrzymana z powodu wewnętrznej reparacyi w jej salach. Obecnie Zwierzchność Biblioteki, pragnąc, przed mającém wkrótce nastąpić otwarciem jej dla publiczności, oczyścić pomieszczenie, zajęte przez pozostałe duplikata historyczne, postanowiła rozpocząć na nowo takową przedaż; w tym celu, a również dla większej dogodności kupujących, cena, w porównaniu z dawném, nader już umiarkowaném ocenieniem, została jeszcze zniżoną o *pięćdziesiąt procentów*. Oto kilka przykładów taniości nadzwyczajnej xiąg, stosownie do tego nowego ocenienia: wszystkie kroniki łacińskie Kariona można nabyć za 2 r. 50 k.; Grewiusza *Thesaurus antiquitatum et historiarum Italiae, etc.* 28 tomów *in folio* za 25 r.; Monfocon'a *Monuments de la Monarchie Française* 4 tomy (2-gi, 3-ci, 4-ty i 5-ty) *in folio* za 7 r. 50 k.; Münster'a Kosmografiją (połowy XVI wieku), z rycinami oryginalnemi, stosownie do zachowania exemplarzy, od 1 r. 50 k.; do 4 r., kilka defektowych exemplarzy znanej *Histoire universelle*, od 6 rubli za 14 tomów, do 12 r. za 26 tomów in 4° i t. d. Nadto, jest mnóstwo xiążek i broszur po 25, 15, 10 i nawet 5 kopiejek. Przedaż otwarta w gmachu Biblioteki codzień, oprócz Niedziel i świąt, od godziny jedenastej do drugiej. Wszystkie xiążki znajdują się razem dla rozpatrzenia w naturze, a nadto każdy przychodzący, na żądanie, może otrzymać tuż i ich katalog. Do każdej xiążki włożona jest kartka, na której oznaczona *dawna* cena, zmniejszona teraz, jak już powiedziano, o *połowę*. Po wniesieniu pieniędzy, wszystko kupione oddaje się niezwłocznie nabywcy, bez wszelkich dalszych formalności.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

WIEDEŃ, *22 Listopada.* Że ś. p. Król Ernest-August Hanowerski był najdawniejszym z jenerałów jazdy armii Austryackiej, ma być obchodzone tu, z powodu zgonu J. K. Mości, wielkie nabożeństwo żałobne z okazałością wojskową.

— Czytamy w *Oesterreichische Correspondenz:* «Zjawiło się niedawno, po dziennikach obcych nieprzyjaźnych Austryi, mnóstwo napaści w rzeczy mniemanej mediatyzacyi Wielkiego Xięztwa Toskańskiego. Gazety te zapewniają, iż umowy zostały zrobione, w skutek których Toskanija będzie z imienia tylko Państwem udzielném i niepodległém, podczas gdy wcielenie tego kraju do Austryi będzie dokonane w rzeczy samej, za pomocą dyplomacyi wspólnej, i umieszczenia wojsk Toskańskich pod dowództwem jenerałów Austryackich.

«Nie mamy potrzeby przypominać, że Austrya szanowała zawsze traktata i prawa Państw niepodległych. Wiadomo jest wszystkim, że Austrya starała się we wszystkich okolicznościach, ochraniać równowagę europejską, wszędzie gdzie ta mogła być narażoną. To też, możemy zapewnić, że doniesienia gazet rzeczonych są po części niedokładne, po części nad miarę przesadzone. Austrya nie rości sobie więcej wpływu i praw na Toskaniją, nadto co jest jej zawarowane przez traktata i rozporządzenia wiadome, dotyczące prawa rewersyi. Co zaś do zniesienia dyplomacyi Toskańskiej za granicą, możemy donieść, ze źródła pewnego, iż Rząd Toskański chce znieść, jedynie z powodów ekonomii, posady

poselskie w Konstantynopolu, Turynie i Neapolu, i że nie będzie akkredytował, odtąd, tylko sprawujących interesa przy innych dworach, gdzie bywał reprezentowany dotąd przez Posłów nadzwyczajnych i Ministrów pełnomocnych.»

— Piszą z Wiednia, 17 Listopada, do *Gazety Augsburgskiej*, iż w skutek wiadomości otrzymanych z Włoch, Arcyxiążę Albert odjechał był, 15-go, do Werony z instrukcyami dla Marszałka hrabi Radeckiego, i że J. C. Wysokość uda się następnie, jak słychać, do Florencyi, dla odradzenia Wielkiemu Xięciu jego projektów złożenia korony.

25 Listopada. Nowa taryfa rozpocznie moc swoję od 1 Lutego 1852. Podczas całego jednego roku będzie ustanowione, dla artykułów zabronionych dotąd, cło dodatkowe 10 p. %, (na bawełnie przędzonej surowej będzie się pobierało cła 8 guldenów od centnaru netto), i tylko po upływie tego roku rozporządzenia taryfy znajdą swe zastosowanie pełne i całkowite.

— J. K. Wysokość Elektor Hesski przybył tu 19-go, i wysiadł w pokojach które były dlań przygotowane w zamku Cesarskim.

— Jenerał-adjutant N. Cesarza powrócił z Kroacyi. Summa którą rozdał w imieniu Cesarza ofiarom powodzi wynosi, o ile to wiadomém jest dotąd, blisko 50,000 guldenów monety konwencyjnej.

— Stowarzyszenie katolików niemieckich, przyjaciół światła i chrześcian wolnych zostały zakazane na całej przestrzeni Cesarstwa.

Werona, 16 Listopada. Dnia dzisiejszego po południu, o godzinie 1½, J. C. Wysokość Wielki Xiążę Konstantyn Mikołajewicz, z orszakiem swoim, przybył tu, pociągiem nadzwyczajnym, dla zrobienia wizyty Marszałkowi hrabi Radeckiemu, i o godzinie 2½ już, J. C. Wysokość powrócił do Wenecyi. W godzinę potém, Marszałek odjechał, z orszakiem swoim, do Wenecyi, dla złożenia hołdów swych J. C. W. Wielkiemu Xięciu. Przedwczora wieczorem, J. C. Wysokość Arcyxiążę Albert przybył tu z Wiednia, i po krótkiej rozmowie z Marszałkiem, J. C. Wysokość odjechał do Botzen, zkąd powróci tu, jak słychać, jutro najpóźniej.

BERLIN, *26 Listopada.* Wczora, o południu, N. Król Jmć, w towarzystwie swoich dostojnych braci, Xięcia Karola i Alberta, i licznego orszaku wojskowego, odjechał do Hanowru. Dzisiaj, odbędzie się pogrzebanie zwłok ś. p. Króla Ernesta-Augusta, w sklepie Herrenhausen'skim. Jutro 27, N. Król Jmć powróci do Potsdam.

— Podług listu jednego z Berlina do *Gazety Augsburgskiej*, Panu Bethmann Hollweg, przywódzcy tak nazwanego stronnictwa staro-pruskiego *(alt-preussisch)*, nie udało się, pomimo wszelkich usiłowań, być obranym do Drugiej Izby Pruskiej, w okręgu Duisburg'skim (Prussy-Reńskie), gdzie zostali wybrani dwaj deputowani ściśle ministeryalni. Pokazałoby się więc, iż ta nowa oppozycya, która nie potrafiła dotąd przeprowadzić na wyborach ani jednego ze swoich kandydatów, nie ma najmniejszej szansy parlamentowej, i że nawet organ co go zamyśla sobie przybrać *(Alt-preussische Zeitung)* nie będzie długo żył.

— Piszą z Berlina, 19 Listopada, do *Gazety Augsburgskiej*, że Prussy dały głos we Frankforcie przeciw wszelkiemu ogłoszeniu urzędowemu obrad i postanowień Sejmu Niemieckiego, i że to właśnie jest przyczyną dla czego Poseł Pruski nie należy do Kommisyi na ten cel wysadzonej.

— Podług innego listu z Berlina, pisanego do tejże gazety, osoby dobrze świadome podają za pewną, iż nic stanowczego nie zostało postanowioném pomiędzy Rządem i Panami Lionel i Anzelm von Rotschild, podczas pobytu ich w Berlinie, w rzeczy pożyczki projektowanej.

28 Listopada. N. Król Jmć, w towarzystwie JJ. KK. Wysokości Xięcia Pruskiego i Xiążąt Karola i Alberta, przybył szczęśliwie, 26, do Herrenhausen.

— Wczora, 27, Prezes Rady Ministrów otworzył sessyą Izb w imieniu Króla.

— W mowie wyrzeczonej przy otwarciu Izb, P. von Manteuffel zapowiedział im wniesienie tych z postanowień tymczasowych, których one nie miały zatwierdzić podczas ostatniej sessyi. Od tego czasu, Rząd nie znalazł się w potrzebie nakazania żadnego środka wyjątkowego. Budżet na rok 1852 będzie również dany pod roztrząśnienie Izb; armija będzie wymagała nadmiaru wydatków, ale powiększenie przychodów pokryje go całkowicie, jako w ogólności stan finansowy jest zapowiedziany zadawalniający. Modyfikacye taryfy spólnej, postanowione pomiędzy Prussami i innemi Rządami Zollverein'u, jako też układ zawarty z Bawaryą, Baden, Hessyą Wielko-Xiążęcą i Nassau, o zmniejszeniu myta na Renie, zostały przywiedzione do skutku, ponieważ Rząd liczył mocno na zatwierdzenie Izb. Potém, mowa wspomina jeszcze o układzie handlowym zawartym z Sardyniją, i o traktacie celnym Prusko-Hanowerskim z dnia 7 Września, i wynurza, co do tego ostatniego, nadzieję pewną, iż mające się wkrótce otworzyć narady o zreorganizowaniu Zollverein'u sprowadzą rezultat zadośćczyniący wszystkim stronom i przybliżą do celu związku celnego ogólnego wszystkich Państw Niemieckich. Wszystkie te materye, jako też projekta do prawa o organizacyi gminowej, wypracowane na zasadzie materyałów dostarczonych przez narady Sejmów prowincyonalnych, zwołanych jako przedstawicielstwa prowincyonalne tymczasowe, i inne wnioski jeszcze, których Rząd zostawuje sobie rozwinięcie w ciągu sessyi, mają być poddane Izbom.

29 Listopada. Monitor Pruski, w numerze dzisiejszym, donosi, iż N. Król Jmć powrócił przed-wczora do Potsdam, z podróży swojej do Hanowru.

FRANKFURT. Piszą z Frankfurtu, 13 Listopada, do *Gazety Augsburgskiej*, że Rząd Wielkiego Xięztwa Luxemburg'skiego oświadczył Sejmowi Niemieckiemu, iż nie będzie uczestniczył już, począwszy od roku przyszłego, w żadnej składce na utrzymanie floty Niemieckiej, i oświadczył się przeciw zachowaniu tej floty jako związkowej.

*

26 Listopada. 18, Zgromadzenie Prawodawcze odbyło pierwsze swoje posiedzenie, na którem Senat poddał mu po raz drugi prawo o druku i projekt dotyczący przywrócenia stępla na dziennikach. Oba te projekta odesłane zostały do Kommisyi. Potém, na wniosek Vice-Prezesa, doktora Souchay, Zgromadzenie postanowiło, iż Senat wezwany zostanie o przedstawienie mu co najprędzej wniosków swych, dotyczących Konstytucyi.

— Spodziewany tu jest, za kilka dni, głównodowodzący korpusem Armii związkowej, jenerał Roth von Schreckenstein, i wtedy-to nastąpi rozłożenie wojsk, tak iżby te były zawsze gotowe na wezwanie dowodzącego.

MUNICH, *15 Listopada. Nowa Gazeta Munich'ska* zawiera artykuł, bez wątpienia pół-urzędowy, w którym, wynurzając żal swój iż Związek Celny został odwołany przez Prussy, daje przeczuć nie jedną trudność do porozumienia się tyle pożądanego członków Zollverein'u, tak z powodu układu z d. 7 Września, którego zastrzeżenia nie będą bynajmniej przyjęte bez zmian przez socyuszów Pruss, jak w skutku odwołania, mieszczącego to mocarstwo, względem negocyacyj mających się otworzyć, na stanowisku daleko mniej korzystném aniżeli gdyby odwołanie nie miało było miejsca.

18 Listopada. (List do *Gazety Pruskiej.*) Minister Sprawiedliwości, P. von Kleinschrod, którego zdrowie polepszyło się od wczoraj, zachowuje portfel Sprawiedliwości, a P. von Ringelmann — takiż Wyznań. (Co do Pana von Schrenk, którego wyznaczano do zastąpienia tego ostatniego, list jeden do *Gazety Poczt* donosi, pod datą 21, że ten mianowany został na miejsce jenerała Xylander, jako Posła Bawarskiego przy Sejmie Niemieckim.)

25 Listopada. (Depesza telegr., otrzymana w Berlinie.) W skutek votum pierwszej Izby o prawie notaryatu, prawo to zostało cofnione przez Ministerstwo, które, obok tego, przedstawiło Izbom inne projekta prawa, zmierzające do uczynienia możebną nową organizacyą sądowniczą.

STUTTGARDT, *21 Listopada.* Wczora, z powodu rozpraw nad prawem dodatkowém, dotyczącém utworzenia gwardyi miejskiej, Izba Deputowanych postanowiła wezwać Rząd do przedstawienia jej projektu do prawa, znoszącego uchwałę z d. 3 Października 1849, i zostawującego gminom swobodę tworzenia lub nietworzenia gwardyj gminowych.

HANOWER. Natłok wszystkich klass ludu Hanowerskiego, dla oglądania po raz ostatni szczątek śmiertelnych ich Króla, wystawionych w zamku, był bardzo wielki, i oznaki przywiązania i czci dla dostojnego zmarłego prawdziwie rozrzewniające.

KASSEL, *16 Listopada.* Z rozkazu Rządu, strzelby, należące do osób prywatnych, na całej przestrzeni Elektoratu, zostały wydane władzom miejscowym, wyjąwszy tych którym dane będzie pozwolenie polowania.

HAMBURG, *20 Listopada.* Wczora, zostali przytrzymani w Redensburg, i przeniesieni tu z Altony, krawiec Ruschak, węgier, zamieszkały oddawna w Hamburgu, i hrabia Palacki, również węgier, przybyły z Londynu.

LUBEKA, *22 Listopada.* Dowiadujemy się, iż rzecz toczy się o zaprowadzeniu, na wiosnę przyszłą, kommunikacyi bezpośredniej parostatkowej pomiędzy Lubeką i Rygą.

ANGLIJA.

LONDYN, *24 Listopada.* Dwór odjechał, 22, z zamku Windsor'skiego udając się do Osborne-House, na wyspie Wight. N. Królowa i Xiążę Albert powrócą do Windsor, 24 Grudnia, dla przepędzenia tam świąt Bożego Narodzenia.

— *United-Service-Gazette* ogłasza za pewną powołanie J. K. W. Xięcia Cambridge na urząd Inspektora głównego jazdy.

— 18 b. m., xiążę Castelcicala, Minister pełnomocny N. Króla Sycylijskiego, miał swe posłuchanie pożegnalne u Królowej, z powodu półrocza z którego zabiera się skorzystać. Komandor margrabia Lisboa, Poseł Brezylijski, wręczył N. Pani swoje listy odwołujące, a P. Macedo, który go zastępuje, swoje listy wierzytelne.

— Poseł nadzwyczajny i Minister pełnomocny Rossyjski przy dworze St. James, baron Brunnow, przybył do Londynu, w powrócie ze swej podróży do S.-Petersburga.

— Czytamy w liście jednym do *Times:* «Na usilną prośbę lorda Howden, Ministra Angielskiego w Madrycie, Rząd Hiszpański wypuścił na wolność dwudziestu-trzech poddanych angielskich, wciągnionych do wzięcia udziału w wyprawie Lopez'a, przez łudzące obietnice których, dzisiaj, sami poznali fałszywość. Obchodzenie się z nimi w ciągu ich niewoli było, podług ich własnego zeznania, najbardziej ludzkie.»

— Czytamy w *Evening-Mail*, Dublińskiej, z dnia 15 Listopada: «Rząd Hiszpański ustąpił 250 mil kwadratowych ziemi nad brzegami Guadalquiviru w prowincyach Andaluzyi i Estremadury, obejmujących więcej niż 160,000 włók ziemi najlepszego gatunku, dla osiedlenia tam osadników Irlandzkich. Ustępstwo zrobione jest na warunkach następujących:

«Uwolnienie od podatków w ciągu lat 25, pozwolenie wprowadzenia sprzętów domowych, odzienia i narzędzi rolniczych bez cła;

«Przywilej wyrąbywania drzewa do budowli w lasach Królewskich;

«Łatwość mianowania władz ich miejskich.

«Obwod ten, wyludniony przez wypędzenie Maurów, nigdy nie był zajęty zupełnie od tego czasu.»

— *Morning-Chronicle* donosi, iż porucznik Pim przejechał, 20-go, przez Douvres i Calais udając się przez Berlin i Warszawę do Petersburga. Od czasu jak śmiały porucznik zakommunikował plan swej podróży towarzystwu geograficznemu, wielu oficerów marynarki angielskiej oświadczyli chęć towarzyszenia mu.

— Podług *Bathurst-Free-Press*, dziennika Australijskiego, niejaki P. Kerr znalazł tam, w jednej bryle kwarcu, kawałki

złota, ważące razem 106 funtów i oszacowane na 4,000 funt. sterl. (24,000 r. sr.).

— Czytamy w *Morning-Advertiser*, z dnia 21 Listopada: «Z piętnastu dzieci Jerzego III, pozostaje dziś już tylko jedna Xiężna Glocester, mająca siedmdziesiąt pięć lat.»

— Podług wykazu ogłoszonego w *Observer* przez P. Edward'a Baines, liczba kaplic dyssydenckich Wielkiej Brytanii dochodzi do 14,340.

— Czytamy w *Morning-Chronicle:* «Komitet, kierowany przez kontr-admirała Bowles, ukończył examinowanie oficerów i innych członków nowej wyprawy północnej, której odjazd naznaczony jest na wiosnę przyszłą. Wyprawa będzie szczególnie skierowana ku przejściu kanału Wellington i wód swobodnych od lodów kanału Wiktoryi, zbadanych przez kapitana Penny, na początku tego roku.»

— Podług wiadomości z Lizbony, z dnia 19 Listopada, dowiedziano się w Gibraltar, iż żołnierze maurytańscy, posłani z Tanger do kraju Rif, dla wyswobodzenia poddanych angielskich, powrócili nie dopiąwszy celu swego poselstwa, i mniemają, iż owi poddani angielscy zostali pomordowani przez piratów.

Twierdzą iż wiadomości o powstaniu w Maroku są zbytnie przesadzone. (Patrz niżej pod rubryką Afryka.)

— Dzienniki Londyńskie, z dnia 25 Listopada, nie zawierają żadnego zdarzenia politycznego cokolwiek ważnego.

26 Listopada. Twierdzą, iż Rząd zaprząta się żywo rozszerzaniem się postępującem które przybiera emigrowanie w Irlandyi, i że Ministerstwo ma przełożyć, na przyszłej sessyi, jakieś środki dla zatrzymania jego biegu. Środki te składałyby się bądź z ograniczenia do jednego lub dwóch portów zkąd wychodniom wolnoby było odjeżdżać, bądź z opłaty od 4 do 5 funt. sterl. (od 24 do 30 r. sr.) pobieranej z właścicieli okrętów emigracyjnych za każdego wychodnia wziętego na pokład.

— Upoważnienie dodatkowe udzielone zostało temi dniami Kommisarzom Królewskim Wystawy 1851 r., do rozrządzenia przewyżką znajdującą się w ich ręku.

Bombay, *17 Października.* Rząd odniosł zwycięztwo znaczne nad bigoteryą Indyan, zmuszając uczniów indyjskich prawowiernych mniemanego Uniwersytetu Madraskiego znosić pomiędzy sobą uczniów Parya, których Rząd kazał tam przyjąć, tak iż dzisiaj bramini i parya siedzą spokojnie, obok siebie, na jednej ławie.

Hong-Kong, *29 Września.* Powstanie zrobiło nowe postępy, gdyż powstańcy opanowali nowe miasto stołeczne prowincyonalne, Kwei-lin-fu.

— W Siam, Król przystępuje do reformy kodexu, rozszerza swoję stolicę, Bankok, i zakłada drukarnię rządową, gdzie będą drukowane dzieła Siamskie i Angielskie, mające rozlewać oświecenie pomiędzy mieszkańcami, którym będą rozdawane darmo.

27 Listopada, o godzinie 5½ po południu. (Depesza telegraficzna, otrzymana w Berlinie.) Statek parowy z New-York przywiozł wiadomości, dochodzące do 13 Września. Pokój przywrócony jest pomiędzy Brezyliją i Związkiem Wschodnim (Banda Oriental).

FRANCYA.

PARYŻ, *24 Listopada.* Zgromadzenie Prawodawcze. Nowa utarczka, która mogła być bardzo na prawdę, ale która spełzła szczęśliwie na niczém, w skutek wahania się obu przeciwników, zajęła koniec posiedzenia dzisiejszego.

Zrana, *Constitutionnel* ogłosił był artykuł Pana de Cassagnac, przechodzący gwałtownością i brutalstwem przeciw Zgromadzeniu wszystko co ten pisarz, zuchwały zawsze aż do obelgi i grubiaństwa, napisał kiedykolwiek. Wszyscy przywódźcy parlamentowi są tam traktowani jak buntownicy, oskarżeni o uorganizowanie spisku którego P. de Cassagnac podaje wszystkie szczegóły; a dla zakończenia tych oskarżeń, pisarz ten daje do zrozumienia, w sposób najwyraźniejszy, iż Zgromadzenie może sobie wotować wszystkie prawa jakie mu przypadną do gustu, prawa o odpowiedzialności Prezesa, o rekwizycyi bezpośredniej, czy inne; że wota te będą jakby niebyłe, i że prawo nie będzie słuchane.

Nigdy nie posuwano zuchwalstwa do tego stopnia. To też artykuł ten sprawił wzruszenie głębokie, które się objawiło na giełdzie przez zniżenie niemal o frank. Na Zgromadzeniu, fermentacya była ogromna, nie zwracano najmniejszej uwagi na roztrząsanie projektu do prawa odnoszącego się do drogi żelaznej Lyon'skiej; nie mówiono tylko o pozwaniu przed sąd, i t. d. Ale o zapytaniach, odwagi zabrakło pewnej części większości zachowawczej. P. Berryer udał się żeby im przeszkodzić. Wszelako, o godzinie szóstej wieczorem, P. Creton zapytał rozlaźle Ministerstwo; P. Berryer przybył wtedy na pomoc Panu Creton rozlaźlej jeszcze. PP. Daviel i de Thorigny, Ministrowie Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, nie pokazali śmiałości i pewności broniąc się. Wyparli się *Constitutionnel'a*, odrzucili odpowiedzialność za artykuł, oświadczyli iż niema ani jednego słowa prawdy, o ile im wiadomo, w twierdzeniach tego dziennika, odnoszących się do mniemanego spisku parlamentowego, i... walka się skończyła dla braku walczących. Nie było ani votum, ani postanowienia jakiegokolwiek.

— *Monitor Powszechny* dzisiejszy, z dnia 24, ogłasza dwa wyroki Prezesowskie, mianujące:

Pierwszy, Pana Casabianca, Ministrem Finansów;

Drugi, Pana Lefebure-Duruflé, Ministrem Handlu, na miejsce Pana Casabianca.

— W liście jednym z Paryża, do *Indépendance Belge*, z dnia 24 Listopada, czytamy: «Artykuł taki jak Pana Garnier de Cassagnac pokazuje, iż stan rzeczy zbliża się do swego kresu ostatecznego, i że struna zerwie się wkrótce. Jest to powołanie do armii przeciw Zgromadzeniu, jest to oddanie pod sąd wszystkich przywodźców dawnych stronnictw; jest to groźba stracenia ich hurmem; jest to jeden z tych artykułów wichrzycielskich, jakie pisano przed 50-ciu laty, jakie górale ówcześni umieli nakazywać lub pisać przed

wielkiemi krokami, zamyśliwanemi przeciw Girondin'om. Błąd-li to czy rachuba? Sądziłbym iż to ostatnie.»

— Rozdanie nagród exponentom francuzkim z Wystawy Londyńskiej, które miało odbyć się wczora w Niedzielę, w salach Luwru, przyciągnęło tłum wielki. Bilety zapraszające rozdane były z taką hojnością, że exponenci sami nie mogli znaleźć miejsca. Reklamacye, powstałe ze wszech stron, sprowadziły zamieszanie, które zmusiło odłożyć ceremoniją do jutrzejszego Wtorku.

— Mówią dużo o Radzie Marszałków, która ma niby być wkrótce zwołaną przez Ministra Wojny, dla dania swej opinii o środkach najwyższej wagi, względem zmian najistotniejszych w układzie armii.

— Czytamy w *Assemblée Nationalle:* «W roku 1849, podczas miesiąca Października, summa opłat pobranych na wwozie (importation) była 11,486,705 fr:; była ona 11,957,632 w roku 1850; jest już tylko 10,962,271 w r. 1851; czyli jest zniżenie blisko o miljon. Taż sama różnica daje się widzieć dla pierwszych miesięcy roku, porównanych z peryodem odpowiadającym dwóch lat poprzednich:

1849	*1850*	*1851*
106,659,568 fr.	104,806,304 fr.	98,237,678 fr.

«Tak tedy, przychód celny, tego roku, nie dosięgnie cyfry dwóch lat poprzednich, a jednakże ileż te dwa lata były dalekie od apogeum ruchu naszego wwozu! 124 miljony pobrane w r. 1850, 127 miljonów w r. 1849 są bardzo dalekie od 200 miljonów i wyżej, które były ostatnią cyfrą przychodów celnych za Monarchii!

«Za Monarchii, podczas peryodu długich lat, przychód celny, przez rozwinięcie naturalne przemysłu i handlu, nie przestawał nigdy postępować; za Rzeczypospolitej, od trzech lat, trzymał on się kierunku przeciwnego, i wciąż się zniżał. Kontrast uderzający, a który naucza lepiej aniżeli cokolwiek czém są dla pomyślności narodu Rządy stałe, w porównaniu z Rządami rewolucyjnemi, gdyż Rzeczpospolita, taka jaką została ustanowiona, z przeciwieństwem władz, z odnawianiem peryodycznem wszelkiej zwierzchności, jest to rewolucya w stanie nieustającym.»

25 Listopada. Wypadkiem najważniejszym dzisiejszym jest mowa wyrzeczona przez Prezesa przy rozdaniu nagród exponentom Londyńskim, które się odbyło z wiela okazałością, w cyrku Pól-Elizejskich, bogato ozdobionym dla okoliczności.

Jak tego się spodziewano, P. L. N. Bonaparte stawi się, więcej niż kiedy, w tej mowie, człowiekiem nieodbicie potrzebnym, dla oparcia się ideom demagogicznym i przywidzeniom royalistowskim.

Mowa ta jest, nadto, najjaśniej, niezaprzeczenie, w duchu republikanckim, jaką Prezes powiedział dotąd od czasu objęcia swego urzędowania; ale za każdym frazesem czuć tam przebijającą się myśl: Rzeczpospolita, to ja.

Mowa ta miała bardzo wielkie powodzenie pomiędzy obecnymi, szczególnie dla tych upomnień co je zwraca do ręko-dzielników by przedłużali zapewnianie pracy dla robotników, nie zaprzątając się wypadkami mogącemi się zdarzyć w roku 1852, gdyż Rząd gwarantuje spokojność.

Ale, jeżeli jest dobrze przyjęta przez pewne klassy, jeżeli pochlebia nawet republikanom umiarkowanym, mowa ta nie jest tej natury by mogła sprowadzić zbliżenie się pomiędzy Prezesem i większością Zgromadzenia Prawodawczego z jednej strony, i Górą, z drugiej.

Wszelako, zaczynają wątpić o przyjęciu prawa o odpowiedzialności depozytaryuszów władzy wykonawczej. Rozdział panuje na prawo i na lewo. Wszakże, nic nie jest jeszcze ostatecznie zdecydowane z obu stron.

— Pierwszego Listopada otworzona nareście została żegluga po kanale Marny do Renu, pomiędzy Vitry i Nancy; czyli, co jedno znaczy, Nancy jest teraz połączone z Paryżem drogą żeglowną. Sekcya z Vitry do Nancy, kosztowała, jak słychać, 43 miljony franków.

— Właściciel głośnego № 2,558,115, wygrywającego wielki los 400,000 fr. loteryi sztab złota, jest nakoniec znaleziony. Jest to winiarz niejaki (vigneron) z Maussy, blizko Epernay.

26 Listopada. Dzisiaj Zgromadzenie Prawodawcze uchwaliło kredyt 16-miljonowy dla ukończenia drogi żelaznej z Paryża do Lyonu przez Rząd.

— P. Devinck, były Prezes trybunału handlowego, jest ostatecznie kandydatem obranym przez Związek wyborczy (Union électorale) dla następienia po jenerale Magnan, w przedstawicielstwie Departamentu Sekwawany, na Zgromadzeniu Prawodawczém.

27 Listopada. Wczora, po wotum o drodze żelaznej Lyońskiej, Zgromadzenie Prawodawcze odrzuciło przez przejście do porządku dziennego, większością 417 głosów przeciw 235, napaści Pana Crémieux przeciw deportacyi na Nouka-Hiva skazanych Lyońskich.

Dzisiaj, posiedzenie publiczne przedstawiło mało interesu, ale była sprzeczka nader żwawa w Kommisyi wysadzonej do rozbioru projektu prawa o odpowiedzialności władzy wykonawczej. 14 głosów przeciw 1 zadecydowały, że pogwałcenie artykułu 45 konstytucyi (nie-obieralności powtórnej Prezesa) i 11 głosów przeciw 3, że poduszczanie do tego pogwałcenia, będą uważane za powód do odpowiedzialności. Odrzucenie potrzeby (urgence) pokazuje się pewném dzisiaj.

DANIJA.

KOPENHAGA, *22 Listopada.* Wczora, w ciągu popołudnia, N. Król powrócił tu z zamku Friederichsborg, i przewodniczył, zaraz potém, posiedzeniu Rady Państwa.

— Czytamy w *Börsenhalle* (Hamburgskiej) z dnia 18 Listopada:

«Rząd Duński zrobił niedawno Gabinetom obcym oświadczenie następujące:

«Podług manifestu z d. 14 Lipca roku zeszłego, Rząd

«Duński nie może mieć zamiaru położyć sobie za cel, «wcielenie konstytucyjnie Szleswig'u do Danii. Dbając o związek nierozerwany Szleswig'u z Daniją, Rząd Duński usiłować będzie założyć instytucye wspólne dla całej Monarchii, «któreby były w stanie wzmocnić ją i zachować. Nie «traci też z widoku ustanowienia korporacyi narodowej «wspólnej, co się dotyczy prowincyj względem których Król «jest Członkiem Związku Niemieckiego.

«Tym sposobem polityka Duńska, nie odwołując niepo«dległości opartej na instytucyach prowincyonalnych, obieca«nych Szleswigowi przez odpowiedź Królewską z dnia 24 «Maja 1848 r., nie może, z drugiej strony, dzisiaj kiedy «obietnice zrobione Holsztynii i Xięztwu Lauenburg są bez «celu, widzieć jak tylko naruszenie władzy najwyższej Króla «we wszelkiém pokuszeniu się o odłączenie tych dwóch pro«wincyj od Monarchii.»

«P. Bjelke udaje się do Londynu z instrukcyami ułożonemi w tym sensie.

— *Nowa Gazeta Pruska* twierdzi, iż chwila zbliża się, kiedy dwaj Kommisarze z Holsztynii dokonają swej pracy, i że opuszczą natenczas niezwłocznie to Xięztwo, z wojskami Austryacko-Pruskiemi.

— Piszą z Berlina do *Gazety Augsburgskiej*, że Gabinet Washingtoński przesłał Rządowi Duńskiemu notę, protestując się w tej przeciw prawom Sundu, które nigdy nie zgodził się przyznać.

AFRYKA.

MAROK. Listy z Gibraltaru donoszą, że bunt wybuchnął w Maroku; przywodzcą jest synowiec jeden Cesarza Abd-er-Ramana. Buntownicy mieli niby obledz Tafiel i złupić skarb Cesarski. Zbywa jeszcze na szczegółach.

(Journ. de S.-P. Pszcz. Półn. R. I.)

ROZMAITOŚCI.

NOWY ŚRODEK PRZECIW CHOLERZE.

«Wiadomo mi, że Redakcya Tygodnika ma postanowienie zebrania co najzupełniejszych wiadomości o *Cholerze* i o środkach jej leczenia; w czasie grasowania epidemii pismo to zawarło bardzo wiele artykułów o tym przedmiocie, które pozostaną jako materyał do badań w tém dotąd tak ciemném, a tak zbliska Ludzkość obchodzącém zadaniu; niech mi wolno będzie acz w drobnej części przyłożyć się do tak chwalebnych usiłowań. Ani posądzam Pana Redaktora o wstyd fałszywy, i o nie mniej fałszywą myśl, jakoby takie rzeczy, jak mój artykuł, były nie na miejscu w feljetonie — boć dobra to rzecz Literatura, Sztuki, Nauki, ale *zdrowie* jeszcze lepsze; im więcej daje się rozgłosu rzeczom powszechnego pożytku tém lepiej — a może też niniejsze pismo choć *indirecte* odda Literaturze, Sztuce lub Naukom usługę, kiedy środkiem, który podaję do wiadomości, uleczy się w potrzebie jaki literat, uczony lub artysta.

Znalazłem w Dzienniku Petersburskiego Towarzystwa Ekonomicznego, opisanie rośliny pod nazwaniem *Xanthium spinosum*, rosnącej w niektórych gubernijach Państwa Rossyjskiego i która podług doświadczeń czynionych, w czasie ostatniego napadu cholery, okazała się środkiem bardzo skutecznym.

Udzielam zatém tę wiadomość Redakcyi *Tygodnika*, aby, jeżeli ją znajdzie godną uwagi, umieściła w swojém piśmie.

Xanthium spinosum (po polsku Rzepień, po rusku Дурнишникъ) jest roślina znajoma w Bessarabii pod nazwaniem *Cholera*, i podług systematu Linneusza, należy do klassy *Monoecia*, rzędu *Pentandria*, a podług systematu naturalnego, do familii *Chenopodaeae atriplices*. Jest ona oddzielnopłciowa, (*) to jest że kwiaty męzkie i żeńskie są oddzielne na tej samej łodydze. Kwiat męzki ma kielich koloru zielono-żółtego i pięć pręcików białych, nasadami czyli nitkami połączonych w jedną wiązkę (monadelphia); główki pyłkowe są żółte. Kwiaty męzkie, w kształcie główek, osadzone są na wierzchołkach gałęzi i stanowią ich końce; główki kwiatowe bezszypułkowe, osadzone od 5 — 7 naprzemian na wspólnej osi, stanowiącej przedłużenie łodygi lub gałęzi rośliny. Kwiaty samicze pomieszczone niżej od samczych, i rozrzucone po całej gałęzi, na tych stronach gdzie liście osadzone na gałęzi, i zazwyczaj tak, że z jednej strony ogonka liściowego bywa kolec a z drugiej kwiat samiczy. Ten to kwiat, mający jeden słupek (pistillum), jest bezszypułkowy kształtu konicznego, zakończony u góry kolcem. Cała powierzchnia kwiatu pokryta zielono-żółtemi, sprężystemi włoskami, zagiętemi u góry jak haczyk. Kwitnienie odbywa się na kilku gałęziach razem; na każdej zaś gałęzi rozkwitanie samczych kwiatów ma miejsce od wierzchu do spodu, a samiczych od dołu do góry. Kwiat samczy, również i liście rośliny, w czasie kwitnienia wydają zrana i wieczorem szczególny słaby

(*) P. Jakub Waga, w swojej FLORZE POLSKIEJ (Warszawa, 1847), nazywa tę klassę *wpół-dzielno-kwiatową*. Pozwalamy sobie objawić zdanie, iż to nazwanie znajdujemy daleko mniej trafném, od Dzielno, albo Oddzielno płciowa, które, pierwiastkowo przez X. Jundziłła we Florze Litewskiej przed laty przeszło 50 wprowadzone, nietylko to ma za sobą, że się oddawna utarło, ale i to że nierównie bliżej rzecz oddaje. Tu bowiem właściwie nie chodzi o kwiaty, ale o płeć, o rozdział płci kwiatowej. Gdy nadto zważymy, że pochodnie od słowa *dzielić* ustawnie się w terminologii botanicznej przez samego P. Wagę w innym znaczeniu używają, jako: dwu-trzy-dzielne (bi-tri-fida), pierzasto-dzielne, *etc*, trzeba się zgodzić, że wyraz *wpół-dzielno-kwiatowy*, natrąca myśl nie o rozdziale płci na jednym pniu, ale o jakimś niby na połowę podziale samego kwiatu. W każdym przypadku najmocniej jesteśmy przekonani, że po wyrazie Jundziłła na oddanie Linneuszowego *Monoëcia*, żadnej nie było potrzeby tworzenia nowego wyrazu; owszem, mniemamy, że to wprowadzanie rozmaitości techniki w łonie jednego i tegoż samego języka, bardzo jest szkodliwém dla upowszechnienia nauki, bo sprawia w niej zamieszanie i niezrozumiałość. *(Wyd. Tyg.)*

i nieprzyjemny zapach, który staje się wyraźniejszym za potarciem między palcami. W tymże czasie roślina zawiera w sobie największą ilość cząstek eterowych i żywicznych, stanowiących też główne działające w niej pierwiastki, i dla tego roślinę podczas kwitnienia należy zbierać, dla lekarskiego użycia. Owoc jest bezścienny, orzechowaty, owalny, trochę z boków spłaszczony, koloru cynamonowego, pokryty włoskami tegoż koloru nakształt szczeciny. Zewnętrzne pokrycie owocu skórkowate *(spermathoteca coriacea)*. Owoc zawiera w sobie dwa ziarna odłączone jedno od drugiego cieńką przegródką. Ziarno podługowate, nieco zgięte na końcach, okrągło-zaostrzone; zewnętrzna skórka ziarna *(epispermium)* ciemno stalowa a ziarno tłuste i białe.

Xanthium spinosum jest rośliną jedno-letnią, wschodzi w Maju, kwitnie w Lipcu, a ziarna dojrzewają we Wrześniu i Październiku. Wysokości ma arszyn i więcej; rośnie w całej zachodnio-południowej Rossyi, na miejscach i górzystych i nizkich, około rzek, błot, na drogach, a szczególniej około płotów i zabudowań. (*)

Roślina ta, jak pokazały doświadczenia czynione nad ludźmi zdrowemi, szczególniej działa na systemat nerwowy, a mianowicie na węzły nerwowe i szpik pacierzowy, sposobem pobudzającym. Działanie to zaczyna się w 5—10 minut po wzięciu lekarstwa wewnątrz, a ustaje w 40—50 minut. Infuzya (z ʒjj suchego ziela), wzięta w ilości ℥jj — IV, sprawuje w żołądku uczucie uciśnienia, ciepło prędko się rozchodzące w kierunku kolumny pacierzowej, poczém temperatura skóry na całém ciele się podnosi, puls robi się prędszy, występują obfite poty, na całém ciele, na czém zazwyczaj kończy się działanie.

Po wzięciu wywaru w ilości ℥ Vj—X (z ℥jjj—jV), uczucie uciśnienia w żołądku bywa mocniejsze niż w poprzedzającym razie, następuje odbijanie się, ckliwość, czasem i womit; oddzielanie się śliny znaczniejsze, ciężkość w głowie a czasem nawet małe osłabienie wzroku; przyśpieszenie pulsu, podwyższenie temperatury skóry, i poty silniejsze niż w poprzedzającym razie.

W organizmie dotkniętym chorobą, której towarzyszą nieregularne funkcye węzłów nerwowych i szpiku pacierzowego (cholera asiatica, cardialgia, enteragia), *xanthium* wewnątrz użyte, niszczy chorobliwe symptomata. Uczucie palenia pod łyżką, niespokojność, ckliwość ustają; zamiast zimna w końcach ciała, następuje podniesienie ciepła na ich powierzchni, upadły puls się podnosi, kurcze ustają, następuje sen i poty, jedném słowem: przywróconym zostaje regularny stosunek czynności systematów nerwowego i krwistego, który był naruszony przez chorobliwe natężenie działania pierwszego. W febrze przepuszczającej, kiedy paroxyzmom towarzyszą kurcze, podobne tym, jakie bywają w cholerze (co się często zdarza w południowej Bessarabii, szczególniej w miesiącach Lipcu, Sierpniu i Wrześniu), *Xanthium spinosum*, oprócz głównego działania, to jest niszczenia choroby, jest jeszcze, podczas paroxyzmów, środkiem uspakajającym, anti-spasmodycznym. W febrach ukrytych (febris intermittens larvata), albo od razu zupełnie leczy chorobę, albo po użyciu tego lekarstwa, choroba naprzód zupełnie się rozwija, a potém dopiero zostaje uleczoną. I tak widzimy, że roślina ta, ze swoich pierwiastków i ze swego działania fizyologicznego i terapeutycznego, należy do rzędu środków podbudzających. Ostrość dająca się czuć w gorzkim extrakcie, nudności, womity, ciśnienie pod łyżką, sprawione przez wprowadzenie tego środka do żołądka, każą go uważać za ostro-podbudzający: czyli innemi słowy, roślina *Xanthium spinosum*, jako lekarstwo, należy podług swego składu i sposobu działania do rzędu środków podbudzających *(excitantia)* i stanowi przejście od *excitantia aethereo-oleosa* do *excitantia aethereo-oleosa-nauscosa acria*. Pod względem terapeutycznym, roślina ta jest środkiem uspakajającym, antispazmodycznym, działającym przeciwko febrze i wzbudzającym womity.

Oprócz cierpień spazmodycznych kanału kiszkowego, wynikłych szczególniej z obciążenia go szkodliwemi materyami, co ma miejsce w epidemicznej lub sporadycznej cholerze i febrze przepuszczającej, i w których działanie *Xanthium* zostało doświadczoném, środek ten, przez swoje działanie na kanał kiszkowy, powinien być skutecznym w krwawej biegunce, a jako sprawujący poty, dobry być musi w cierpieniach reumatycznych i pochodzących z przeziębienia.

Xanthium, jako lekarstwo, może być używany wewnątrz w kształcie infuzyi wodnej lub spirytusowej, w kształcie extraktu, mogącego się dawać w płynie, lub w pigułkach. Można też infuzyę używać do kąpieli.

Na dozę używa się ʒjj—jV—℥j suchego ziela na funt przecedzonego płynu (collaturae) co ¼ — ½ godziny, lub uważając podług potrzeby ℥jjj—X na raz; extraktu ʒj—jj na ℥Vj—Vjjj *collaturae*, co dwie godziny po ℥j; lub też w pigułkach gr. Vj—X na raz. Do kąpieli od 1 do 2 funtów suchego ziela.

W składzie extraktu znajduje się ostro-gorzki aromatyczny pierwiastek, wilgotniejący na powietrzu i udzielający tej własności extraktowi; własność ta jeszcze się powiększa przez dodanie soli amoniackiej, ztąd pigułki zrobione z tej mieszaniny mocno wilgoć przyciągają. Dla zaradzenia temu należy je trzymać w dobrze zatkniętém naczyniu i w miejscu suchém.

L. P.

(*) We Florze Polskiej i Litewskiej znany jest tylko *Xanthium strumarium*, niniejszy zaś gatunek przez naszych botaników nie był znaleziony; mnie nie zdarzyło się go napotkać ani w gubernijach Litewskich, ani w kilku Wielkorossyjskich, jako Petersburskiej, Nowgorodzkiej i Twerskiej. *(Wyd. Tyg.)*

Позволяется печатать. 26 Ноября 1851 года. *Ценсоръ Н. Ахматовъ.*
W DRUKARNI WOJENNEJ.